

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

137

Vragen van het leden **Aukje de Vries** (VVD) en **Omtzigt** (CDA) aan de Minister van Financiën over *het bericht «Griekenland wil af van pensioenafspraken met Europa»* (ingezonden 11 september 2018).

Antwoord van Minister **Hoekstra** (Financiën) (ontvangen 2 oktober 2018).

Vraag 1

Bent u bekend met het bericht «Griekenland wil af van pensioenafspraken met Europa»?¹

Antwoord 1

Ja.

Vraag 2

Wat zijn de precieze pensioenafspraken die Griekenland wil herzien?

Antwoord 2

Op basis van een bilateraal gesprek met de Griekse Minister van Financiën en de berichten in de media maak ik op dat het gaat om een bezuinigingsmaatregel van 1% bbp die tot stand is gekomen tijdens de tweede voortgangsmis-sie van het ESM-programma op voordracht van het IMF. Het IMF wilde deze maatregel mede vanwege onzekerheid over het bereiken van de primair surplus doelstellingen uit het programma. De genoemde pensioenbesparing betreft het doorvoeren van een eerder bepaalde herkalibratie van pensioenen ingaande op 1 januari 2019. Tot op heden was deze enkel van kracht op de aankomende pensioenen en was de huidige groep oudere gepensioneerden uitgesloten van deze maatregel. Vanaf januari 2019 zal deze maatregel ook van toepassing zijn op de huidige groep oudere gepensioneerden. Deze maatregel zal van kracht zijn tot 2022. Tevens wordt inflatie indexatie voor alle pensioenen in de periode 2019–2022 opgeschort.

Griekenland bepleit het niet doorvoeren van deze afspraak op basis van het argument dat zij ook zonder deze maatregel zal voldoen aan de primair saldo doelstellingen, en daarnaast tevens ruimte heeft voor extra groeibevor-dende en sociale uitgaven. Bovendien geeft de Griekse regering aan dat deze pensioenen ook een belangrijke rol spelen als sociaal vangnet. Over de afspraken met Griekenland in het kader van de post-programma periode bent

¹ <https://nos.nl/artikel/2249591-griekenland-wil-af-van-pensioenafspraken-met-europa.html>

u op 29 juni 2018² geïnformeerd per kamerbrief en bijgevoegde programma-documentatie en Eurogroep statement.

Vraag 3

Zijn er ook andere afspraken of hervormingen die Griekenland wil herzien? Hoe vallen de aangekondigde lastenverlichtingen en intensiveringen binnen de afspraken tussen Griekenland en Europa?

Antwoord 3

Op dit moment heeft Griekenland geen formeel voorstel gedaan tot aanpassing van enige afspraak zoals overeengekomen voor de post-programma periode. Mocht Griekenland een dergelijk verzoek doen dan zal dit beoordeeld moeten worden in het licht van de afspraken en allereerst door de instellingen in het kader van het verscherpte toezicht, zoals opgenomen in het Eurogroep statement van juni 2018.³ Een van de afspraken is dat Griekenland tot en met 2022 een primair surplus van 3,5% realiseert.

Vraag 4

Heeft Griekenland genoeg financiële middelen om aan de lawine aan beloften van premier Tsipras te voldoen? Wat zijn de geschatte kosten van door Tsipras gedane beloftes?

Antwoord 4

Momenteel beschikken we nog niet over de actuele cijfers van de Griekse ontwerpbegroting voor 2019. Uiterlijk 15 oktober zal deze bij de Commissie worden ingediend.

Vraag 5

Wat zijn de meest recente schattingen van het (primair) overschot van Griekenland voor de komende jaren, wat zou het effect zijn van deze intensiveringen en lastenverlichtingen op het overschot?

Antwoord 5

Volgens het compliance report van de Europese Commissie van 23 juni jl.⁴ en volgens het IMF Artikel IV rapport over Griekenland van 31 juli jl.⁵ wordt voor de periode 2019–2022 het primair saldo als volgt geraamd:

	2019	2020	2021	2022
Primair saldo (EC)	3,8%	3,8%	4,1%	4,3%
Primair saldo (IMF)	3,5%	3,5%	3,5%	3,5%

Over recentere ramingen inclusief eventuele effecten van Griekse beleidsmaatregelen beschik ik momenteel nog niet.

Vraag 6

Heeft Griekenland ook in recente vergaderingen van de Eurogroep of de Ecofinraad dergelijke verzoeken tot het wijzigen van de afspraken geuit? Zo ja, wat was de reactie van Nederland en andere lidstaten?

Antwoord 6

Tot op heden heeft een dergelijk verzoek niet op de agenda van een Eurogroep of Ecofinraad gestaan.

Vraag 7

Heeft Griekenland op andere wijze een officieel verzoek ingediend om afspraken te herzien? Zo ja, hoe wordt hier mee omgegaan?

² <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2018/06/29/kamerbrief-vierde-voortgangsmissie-esm-programma-griekenland>

³ <http://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2018/06/22/eurogroup-statement-on-greece-22-june-2018/>

⁴ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2017/06/23/compliance-report-third-economic-adjustment-programme-greece>

⁵ <https://www.imf.org/en/Publications/CR/Issues/2018/07/31/Greece-2018-Article-IV-Consultation-and-Proposal-for-Post-Program-Monitoring-Press-Release-46138>

Antwoord 7

Op dit moment heeft Griekenland geen officieel verzoek ingediend tot aanpassing van de gemaakte afspraken zoals overeengekomen voor de post-programma periode. Een dergelijk verzoek zal eerst worden besproken met de betrokken Europese instellingen die verantwoordelijk zijn voor de post-programma surveillance (PPS).

Nu Griekenland geen lopend ESM-programma meer heeft, zal het ook weer aan de verplichting moeten voldoen om een *draft budgetary plante* presenteren aan de Europese Commissie in het kader van het Europese Semester. Uiterlijk 15 oktober zal dit bij de Commissie worden ingediend.

Vraag 8

Hoe staat Nederland in het algemeen tegenover het herzien van de afspraken?

Antwoord 8

Aangezien Griekenland op dit moment geen officieel verzoek heeft ingediend tot aanpassing van de gemaakte afspraken is het prematuur om hierop vooruit te lopen. In algemene zin vindt Nederland dat Griekenland zich dient te houden aan de afspraken zoals overeengekomen in het Eurogroep statement van juni 2018.

Vraag 9

Is dit onderwerp besproken tijdens de Eurogroep of Ecofinraad d.d. 7 en 8 september? Zo ja, kunt u de discussie aldaar weergeven?

Antwoord 9

Nee.

Vraag 10

Hoe verhouden de beloften van Tsipras zich tot de zogenoemde post-program surveillance (PPS)? Hoe verhoudt het herzien van pensioenafspraken zich tot de eerdere afspraak binnen de Eurogroep dat het mogelijk moet zijn om de hand te houden aan de doelstellingen van de essentiële hervormingen die in het kader van het ESM-programma zijn aangevat?⁶

Antwoord 10

In het Eurogroep statement van juni 2018 is opgenomen dat Griekenland in het kader van PPS onder verscherpt toezicht (*Enhanced Surveillance*) zal staan. Tijdens de periode van verscherpt toezicht zal de Europese Commissie elk kwartaal rapporteren over onder andere de economische en financiële situatie in Griekenland en toezien dat Griekenland zich aan de beleidsafspraken houdt.

Daarnaast heeft Griekenland zich nog aan specifieke hervormingen en beleid gecommitteerd, welke zijn opgenomen in een Annex bij het Eurogroep statement van juni 2018.⁷ De in de vragen genoemde pensioenmaatregel valt daar niet onder.

Vraag 11

Kan uitgebreid ingegaan worden op de procedure en de beleidsvrijheid binnen PPS? Leidt een dergelijke toespraak van Tsipras tot aangescherpt toezicht of extra aandacht vanuit het PPS?

Antwoord 11

Griekenland heeft in principe volledige beleidsvrijheid binnen de grenzen van de afspraken uit het Eurogroep statement van juni 2018 en de aanvullende specifieke hervormingen en beleid zoals hierboven genoemd.

In kader van PPS is vastgelegd dat de Commissie, in samenspraak met de ECB, regelmatig controlebezoeken aflegt in de lidstaat onder post-

⁶ http://europa.eu/rapid/press-release_IP-18-4381_nl.htm; persbericht van de Europese Commissie van 11 juli 2018

⁷ http://www.consilium.europa.eu/media/35749/z-councils-council-configurations-ecofin-eurogroup-2018-180621-specific-commitments-to-ensure-the-continuity-and-completion-of-reforms-adopted-under-the-esm-programme_2.pdf

programmatoezicht om de economische, budgettaire en financiële situatie ervan te beoordelen en om na te gaan of corrigerende maatregelen vereist zijn.

Vraag 12

Wanneer is de eerstvolgende review van Griekenland vanuit het PPS?

Antwoord 12

Het verscherpte toezicht (*enhanced surveillance*) met betrekking tot Griekenland is gestart op het moment dat het ESM-programma tot haar einde kwam op 20 augustus jl.⁸ De Europese Commissie zal elk kwartaal haar bevindingen rapporteren. In de week van 10 september heeft de eerste post-programma missie van de instellingen aan Athene plaatsgevonden. Een eerste rapportage zal naar verwachting in het najaar van 2018 gereed zijn.

Vraag 13

Kunt u deze vragen een voor een binnen drie weken beantwoorden?

Antwoord 13

Ja.

---

⁸ http://europa.eu/rapid/press-release_IP-18-4381_en.htm